

USMERNENIE

PRE OBCE A OKRSKOVÉ VOLEBNÉ KOMISIE

K REFERENDU 21. 01. 2023

O B E C

Oznamovanie prihlásenia voliča na trvalý pobyt obci pôvodného trvalého pobytu, ktorá nie je pripojená na centrálnu ohlasovňu

Ak sa v posledný pracovný týždeň pred dňom konania referenda prihlási na trvalý pobyt do novej obce volič, ktorého obec pôvodného trvalého pobytu nie je pripojená na centrálnu ohlasovňu, zamestnanec obce nového trvalého pobytu, zodpovedný za evidenciu obyvateľov, bezodkladne telefonicky a emailom oznámi obci pôvodného trvalého pobytu voliča jeho prihlásenie sa na trvalý pobyt v novej obci a zabezpečí zápis tohto voliča do stáleho zoznamu voličov novej obce trvalého pobytu. Zamestnanec obce pôvodného trvalého pobytu voliča zabezpečí vymazanie takéhoto voliča zo stáleho zoznamu voličov tejto obce.

Vyznačenie obmedzenia spôsobilosti na výkon práva voliť v stálom zozname voličov

Ak voličovi bola na základe výslovného výroku súdneho rozhodnutia obmedzená spôsobilosť na výkon práva voliť, a obec trvalého pobytu voliča disponuje predmetným rozhodnutím súdu, obmedzenie spôsobilosti na výkon práva voliť u takejto osoby vyznačí už v stálom zozname voličov v časti „Poznámka“, uvedením slov napr.: „Obmedzenie spôsobilosti na výkon práva voliť“ a uvedením čísla predmetného rozhodnutia súdu. Túto skutočnosť následne obec uvedie aj v zozname voličov príslušného volebného okrsku pri jeho vyhotovovaní pred dňom konania referenda.

Vyznačenie prekážky práva voliť podľa § 4 volebného zákona v zozname voličov

Obec na základe oznámenia orgánu verejného zdravotníctva podľa § 9 ods. 8 zákona č. 180/2014 Z. z. o podmienkach výkonu volebného práva a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „volebný zákon“), doručeného v piatok 20. januára 2023 o tom, že voličovi s trvalým pobytom na území obce bola obmedzená osobná sloboda z dôvodu ochrany verejného zdravia, vyznačí v zozname voličov príslušného volebného okrsku (v časti „Poznámka“) u tohto voliča prekážku práva voliť, a to uvedením slov: „**Prekážka podľa § 4 zákona č. 180/2014 Z. z.**“.

Oznámenie orgánu verejného zdravotníctva podľa § 9 ods. 8 volebného zákona, **prijaté obcou v deň konania referenda do 10.00 h**, zodpovedný zamestnanec obce bezodkladne telefonicky oznámi príslušnej okrskovej volebnej komisii podľa miesta trvalého pobytu daného voliča, ktorá v zozname voličov (v časti „Poznámka“) vyznačí u tohto voliča prekážku práva voliť, a to uvedením slov: „**Prekážka podľa § 4 zákona č. 180/2014 Z. z.**“.

Volič, ktorý má prekážku práva voliť podľa § 4 volebného zákona, nemôže hlasovať ani osobne vo volebnej miestnosti ani mimo volebnej miestnosti do bežnej prenosnej volebnej schránky.

Hlasovanie voličov, ktorých miestom trvalého pobytu je obec (volíči bez adresy trvalého pobytu)

V záujme zabránenia duplicitnému hlasovaniu v referende voličov, ktorých miestom trvalého pobytu je obec pobytu (§ 5 zákona č. 253/1998 Z. z. o hlásení pobytu občanov Slovenskej republiky a registri obyvateľov Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov), **obec vyhotoví Zoznam voličov, ktorých miestom trvalého pobytu je obec**. V predmetnom zozname budú uvedené identifikačné údaje takýchto voličov (t. j. meno, priezvisko, rodné číslo, názov obce ako adresa trvalého pobytu), vrátane údajov o adrese volebnej miestnosti a číslе volebného okrsku, v ktorého zozname voličov sú takíto volíči zapísaní pre hlasovanie v referende.

V deň konania referenda odovzdá obec každej okrskovej volebnej komisii utvorenej na jej území **Zoznam voličov, ktorých miestom trvalého pobytu je obec**, aby v prípade, ak sa takýto volič dostaví do nesprávnej volebnej miestnosti (napr. podľa pôvodnej adresy trvalého pobytu), mohla táto okrsková volebná komisia uvedeného voliča informovať o číslе volebného okrsku a adrese volebnej miestnosti, v ktorej môže uplatniť svoje právo hlasovať. V tejto súvislosti zdôrazňujeme, aby si **okrsková volebná komisia pred dopísaním voliča do zoznamu voličov na základe predloženého občianskeho preukazu**, ktorým volič deklaruje, že má trvalý pobyt na území príslušného volebného okrsku, **vždy skontrolovala Zoznam voličov, ktorých miestom trvalého pobytu je obec**, či nejde o voliča, ktorého miestom trvalého pobytu je obec pobytu. V tom prípade je už totiž takýto volič zapísaný v zozname voličov iného volebného okrsku v obci (o ktorom tak rozhodla obec), a preto ho okrsková volebná komisia nemôže dopísať do zoznamu voličov volebného okrsku podľa pôvodnej adresy trvalého pobytu uvedenej v občianskom preukaze, nakoľko volič nemôže byť zapísaný v dvoch zoznamoch voličov.

Odovzdanie návratných obálok voličov hlasujúcich poštou zo zahraničia

Obec v deň konania referenda, **bezprostredne po vyhlásení hlasovania za začaté**, odovzdá okrskovej volebnej komisii návratné obálky voličov, ktorí požiadali o voľbu poštou a **ich návratná obálka bola doručená obci najneskôr do piatka 20. januára 2023**. Okrsková volebná komisia následne, **za prítomnosti zástupcu obce, zakrúžkuje v zozname voličov poradové číslo voliča, ktorý doručil návratnú obálku**, a v časti „Poznámka“ zoznamu voličov **uvedie, že volič hlasoval prostredníctvom pošty** (tzn. v poznámke uvedie slová: „VOĽBA POŠTOU“).

Nie je prekážkou, aby ako zástupca obce pôsobil zapisovateľ okrskovej volebnej komisie, ak ho tým starosta obce poverí.

Upozorňujeme, že **samotné podanie žiadosti voliča o voľbu poštou nie je dôvodom** na automatické zakrúžkovanie poradového čísla takéhoto voliča v zozname voličov a vyznačenie voľby poštou. Podmienkou pre zakrúžkovanie poradového čísla voliča a vyznačenie voľby poštou v zozname voličov je **výlučne doručenie návratnej obálky voliča najneskôr v posledný pracovný deň pred dňom konania referenda (t. j. do piatka 20. januára 2023)**.

Po vyznačení voľby poštou v zozname voličov **okrsková volebná komisia otvorí návratné obálky voličov, vyberie z nich obálky na hlasovanie, ktoré zástupca obce vloží do volebnej schránky.**

Ak sa v návratnej obálke bude nachádzať:

- hlasovací lístok, ktorý nebol vložený do obálky na hlasovanie, tento sa vloží do volebnej schránky; k posúdeniu jeho platnosti dôjde až po otvorení volebnej schránky po skončení hlasovania,
- obálka, ktorá nespĺňa náležitosti podľa § 22 (neopatrená úradnou pečiatkou obce so štátnym znakom Slovenskej republiky), táto sa vloží do volebnej schránky; k posúdeniu jej platnosti dôjde až po otvorení volebnej schránky po skončení hlasovania,
- **dve alebo viac obálok na hlasovanie**, sú všetky tieto obálky **neplatné a do volebnej schránky sa nevložia**, ale sa ihneď zapečatia a odložia na bezpečné miesto a budú súčasťou dokumentov z referenda príslušnej okrskovej volebnej komisie.

Zároveň si okrsková volebná komisia pre potreby zisťovania výsledkov hlasovania podľa § 24 volebného zákona **na pomocný papier poznačí údaj o počte úradných obálok podľa § 22 volebného zákona** (nepriehľadná obálka opatrená odtlačkom úradnej pečiatky obce so štátnym znakom Slovenskej republiky, vybratá z návratnej obálky) týchto voličov, ktoré zástupca obce vloží do volebnej schránky.

Všetky návratné obálky okrsková volebná komisia odloží na bezpečné miesto a tieto odovzdá po skončení hlasovania do úschovy obci.

O K R S K O V Á V O L E B N Á K O M I S I A

Zabezpečenie činnosti okrskovej volebnej komisie v deň konania referenda

Na zabezpečenie činnosti okrskovej volebnej komisie v deň konania referenda **odporúčame predsedovi okrskovej volebnej komisie overiť si v primeranom časovom predstihu u členov okrskovej volebnej komisie ich prítomnosť v deň konania referenda vo volebnej miestnosti volebného okrsku, pre ktorý budú plniť úlohy člena komisie.**

Ak z informácie vyplynie, že člen okrskovej volebnej komisie **nebuďe prítomný v deň konania referenda** a v dôsledku jeho neprítomnosti by klesol počet členov danej komisie pod päť, predseda okrskovej volebnej komisie **vyzve:**

- **člena komisie**, aby sa svojho členstva v okrskovej volebnej komisii písomne **vzdal** **alebo**
- **politickú stranu, politické hnutie (ďalej len „politická strana“)** alebo **petičný výbor za referendum (ďalej len „petičný výbor“)**, ktorý ho delegoval, aby jeho členstvo v okrskovej volebnej komisii písomne **odvolal**.

Ak členovi zanikne členstvo v okrskovej volebnej komisii z niektorého z uvedených dôvodov alebo z iného dôvodu, **predseda okrskovej volebnej komisie povolá náhradníka, ak ho politická strana alebo petičný výbor delegoval.**

V prípade, že politická strana alebo petičný výbor náhradníka nedelegoval a počet členov okrskovej volebnej komisie klesne pod päť, starosta obce na základe informácie predsedu

okrskovej volebnej komisie **vymenuje chýbajúceho člena komisie tak, aby táto mala päť členov.**

Náhradník povolaný predsedom okrskovej volebnej komisie, resp. člen vymenovaný starostom obce následne zloží sľub člena okrskovej volebnej komisie a po poučení o ochrane osobných údajov podpíše *Poučenie zapisovateľa a členov okrskovej volebnej komisie pre referendum v roku 2023.*

Vystavenie hlasovacieho lístka s označením „VZOR“ a informácie o spôsobe hlasovania

Vo volebnej miestnosti alebo pred vchodom do volebnej miestnosti musí byť **vystavený hlasovací lístok pre referendum s označením "VZOR" a informácia o spôsobe hlasovania.** V obciach s národnostne zmiešaným obyvateľstvom musí byť **zverejnené aj znenie referendumovej otázky v jazyku príslušnej národnostnej menšiny.**

Vystavený hlasovací lístok **sa označí slovom „VZOR“, neprečiarkne sa ani sa na tomto hlasovacom lístku nevykonajú žiadne ďalšie úpravy.** Najmä sa na ňom **neuvádza vzorový spôsob úpravy hlasovacieho lístka, t. j. nezakrúžkuje sa na ňom žiadna z odpovedí!**

Hlasovací lístok s označením „VZOR“ a informácia o spôsobe hlasovania (tiež znenie referendumovej otázky v jazyku národnostnej menšiny v obci s národnostne zmiešaným obyvateľstvom) musia byť vystavené tak, aby boli voličom viditeľne prístupné; spôsob realizácie by mal zodpovedať miestnym podmienkam.

Je potrebné, aby okrsková volebná komisia vystavené materiály **priebežne kontrolovala a v prípade ich odcudzenia, poškodenia alebo zásahu voličov do ich obsahu tieto vymenila za nové.**

Vyznačenie prekážky práva voliť podľa § 4 volebného zákona v zozname voličov v deň konania referenda

Okrsková volebná komisia v deň konania referenda, na základe oznámenia orgánu verejného zdravotníctva podľa § 9 ods. 8 volebného zákona o tom, že voličovi s trvalým pobytom na území príslušnej obce bola obmedzená osobná sloboda z dôvodu ochrany verejného zdravia, **doručného do 10.00 h, vyznačí v zozname voličov u tohto voliča prekážku práva voliť, a to uvedením slov: „Prekážka podľa § 4 zákona č. 180/2014 Z. z.“ v časti „Poznámka“.**

Volič, ktorý má prekážku práva voliť podľa § 4 volebného zákona, **nemôže hlasovať ani osobne vo volebnej miestnosti ani mimo volebnej miestnosti do bežnej prenosnej volebnej schránky.**

Z uvedeného dôvodu odporúčame, aby okrsková volebná komisia vysielala dvoch svojich členov s *bežnou* prenosnou volebnou schránkou k voličom, ktorí zo závažných, najmä zdravotných dôvodov požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti, **až v popoludňajších hodinách.**

Pre prípad nutnosti konzultácie sporných skutočností ohľadom voličov, ktorým bola obmedzená osobná sloboda z dôvodu ochrany verejného zdravia (tzn. tých, ktorí majú v zozname voličov vyznačenú prekážku práva voliť podľa § 4 volebného zákona), si okrsková volebná komisia v deň konania referenda operatívne overí relevantné informácie o voličovi na infolinke orgánu verejného zdravotníctva. Telefonický kontakt na príslušný orgán verejného

zdravotníctva bude okrskovým volebným komisiám poskytnutý v dostatočnom časovom predstihu pred dňom konania referenda.

Preukazovanie totožnosti voliča

Volič preukazuje svoju totožnosť

- **platným občianskym preukazom,**
- **žiadosťou o vydanie občianskeho preukazu alebo potvrdením o občianskom preukaze vydaným príslušným orgánom Policajného zboru (ak si volič vybavuje nový občiansky preukaz z dôvodu uplynutia doby platnosti občianskeho preukazu alebo z dôvodu nesprávnych alebo neplatných údajov tvoriacich jeho obsah, resp. ak volič stratil občiansky preukaz alebo mu bol občiansky preukaz odcudzený).**

Preukazovanie totožnosti cestovným dokladom Slovenskej republiky alebo tzv. opoznaním voliča členmi okrskovej volebnej komisie je neprípustné!

Občiansky preukaz,

- **ktorého doba platnosti uplynula alebo**
- **ktorý obsahuje nesprávne alebo neplatné údaje, napr. o adrese trvalého pobytu voliča (adresa neobsahuje názov ulice a orientačné číslo domu, ak boli v obci určené názvy ulíc alebo neobsahuje nový názov ulice, ak v obci došlo k zmene názvu ulíc a pod.) môže okrsková volebná komisia uznať za relevantný doklad len v prípade voliča, ktorý sa dostavil do volebnej miestnosti príslušnej podľa miesta trvalého pobytu, je zapísaný v zozname voličov a jeho totožnosť nezbudzuje u členov okrskovej volebnej komisie pochybnosti.**

Voliča, ktorý sa dostavil do volebnej miestnosti príslušnej podľa miesta jeho trvalého pobytu **s občianskym preukazom, ktorého doba platnosti uplynula, a ktorý nie je zapísaný v zozname voličov, okrsková volebná komisia do zoznamu voličov nedopíše a hlasovanie mu neumožní.**

V tejto súvislosti dávame do pozornosti uznesenie štátnej komisie č. 28.5.1 zo dňa 24. 08. 2022, z ktorého vyberáme:

„.....Ak z dôvodu mimoriadnych okolností spôsobených viacerými vonkajšími okolnosťami a vyťaženosťou pracovísk vydávajúcich doklady totožnosti nastane situácia, že v občianskom preukaze, resp. v doklade o pobyte cudzinca nie sú zaznamenané zmeny údajov nezavinené voličom (zmena názvu ulice, resp. pomenovanie ulíc v obci, v ktorej ulice doposiaľ neboli označené názvom a pod.), s ohľadom na účel a zmysel legislatívnej úpravy volebného práva, je potrebné na účely výkonu volebného práva akceptovať aj takýto občiansky preukaz alebo doklad o pobyte cudzinca za predpokladu, že nie sú pochybnosti o totožnosti osoby, ktorá predložila takýto občiansky preukaz, resp. doklad o pobyte cudzinca a o jeho oprávnení hlasovať v príslušnom volebnom okrsku....

V súvislosti s občianskymi preukazmi štátna komisia upozorňuje na prechodné ustanovenie súvisiace s krízovou situáciou spôsobenou ochorením COVID-19 obsiahnutom v § 19a zákona č. 395/2019 Z. z. o občianskych preukazoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa ktorého platnosť občianskeho preukazu, ktorá uplynula počas krízovej (mimoriadnej) situácie, sa predlžuje do uplynutia jedného až štyroch mesiacov od odvolania krízovej (mimoriadnej) situácie.“

Hlasovanie voliča s hlasovacím preukazom

- A. **Hlasovací preukaz umožňuje voličovi hlasovať mimo miesta jeho trvalého pobytu. Okrsková volebná komisia po dostavení sa do volebnej miestnosti zapíše voliča**

do zoznamu voličov za podmienky, že po predložení hlasovacieho preukazu preukáže aj svoju totožnosť, a to

- občianskym preukazom, alebo
- žiadosťou o vydanie občianskeho preukazu alebo potvrdením o občianskom preukaze vydaným príslušným orgánom Policajného zboru.

Okrsková volebná komisia môže za relevantný doklad na preukázanie totožnosti **voliča hlasujúceho prostredníctvom hlasovacieho preukazu uznať aj občiansky preukaz, ktorý obsahuje nesprávne alebo neplatné údaje** o adrese trvalého pobytu voliča (adresa neobsahuje názov ulice a orientačné číslo domu, ak boli v obci určené názvy ulíc alebo neobsahuje nový názov ulice, ak v obci došlo k zmene názvu ulíc), tzn. ak tieto údaje nekorešpondujú s údajom o adrese trvalého pobytu voliča uvedenej na hlasovacom preukaze, a to v prípade, **ak totožnosť voliča nezbudzuje pochybnosti**. Pri dopísaní takéhoto voliča do zoznamu voličov príslušného volebného okrsku komisia ako adresu trvalého pobytu voliča zapíše adresu uvedenú na hlasovacom preukaze.

Predložený hlasovací preukaz okrsková volebná komisia voličovi odoberie, pripojí ho k zoznamu voličov a vydá mu hlasovací lístok a prázdnu obálku, ktorých prevzatie volič potvrdí svojím podpisom v zozname voličov.

B. Volič môže s hlasovacím preukazom hlasovať aj vo volebnej miestnosti podľa miesta jeho trvalého pobytu, kde bol z dôvodu vydania hlasovacieho preukazu vyčiarknutý zo zoznamu voličov. V takomto prípade okrsková volebná komisia po dostavení sa do volebnej miestnosti tiež zapíše voliča do zoznamu voličov za podmienky, že

- predloží hlasovací preukaz a
- preukáže svoju totožnosť občianskym preukazom alebo žiadosťou o vydanie občianskeho preukazu alebo potvrdením o občianskom preukaze vydaným príslušným orgánom Policajného zboru.

Predložený hlasovací preukaz okrsková volebná komisia voličovi odoberie, pripojí ho k zoznamu voličov a vydá mu hlasovací lístok a prázdnu obálku, ktorých prevzatie volič potvrdí svojím podpisom v zozname voličov.

Okrsková volebná komisia pri odoberaní hlasovacieho preukazu skontroluje údaje voliča v ňom uvedené s údajmi voliča podľa jeho občianskeho preukazu a overí si, že na druhej (rubovej) strane hlasovacieho preukazu je viditeľná červená pretlač čísla hlasovacieho preukazu.

Hlasovanie voliča, ktorý požiadal o voľbu poštou a jeho návratná obálka nebola doručená obci do piatka 20. januára 2023

Samotné podanie žiadosti voliča o voľbu poštou nie je dôvodom na automatické zakrúžkovanie poradového čísla takéhoto voliča v zozname voličov a vyznačenie voľby poštou. Podmienkou pre zakrúžkovanie poradového čísla voliča a vyznačenie voľby poštou v zozname voličov je výlučne **doručenie návratnej obálky voliča najneskôr v posledný pracovný deň pred dňom konania referenda (t. j. do piatka 20. januára 2023).**

Ak návratná obálka zaslaná voličom, ktorý požiadal o voľbu poštou nebola doručená obci jeho trvalého pobytu najneskôr v posledný pracovný deň pred dňom konania referenda,

t. j. do piatka 20. januára 2023 a volič sa v deň konania referenda dostaví do volebnej miestnosti podľa miesta svojho trvalého pobytu, má právo hlasovať ako ktorýkoľvek iný volič tohto volebného okrsku (tzn. po overení jeho totožnosti na základe predloženého občianskeho preukazu okrsková volebná komisia zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov a vydá mu hlasovací lístok a prázdnu obálku na hlasovanie, ktorých prevzatie volič podpíše v zozname voličov).

Overovanie zápisu voliča v zozname voličov v záujme zabránenia duplicitnému hlasovaniu

Ak sa do volebnej miestnosti podľa miesta trvalého pobytu dostaví volič, ktorého občiansky preukaz obsahuje neplatný údaj o adrese trvalého pobytu (**na občianskom preukaze je uvedená iná obec trvalého pobytu, nakoľko volič si po prihlásení na trvalý pobyt v novej obci nevymenil občiansky preukaz**) a je zapísaný v zozname voličov, okrsková volebná komisia si **telefonicky overí** u okrskovej volebnej komisie podľa miesta pôvodného trvalého pobytu voliča, či tento volič nie je zapísaný aj v zozname voličov tohto volebného okrsku a či už nehlasoval. **Ak okrsková volebná komisia podľa miesta pôvodného trvalého pobytu potvrdí, že daný volič už hlasoval v referende, okrsková volebná komisia podľa miesta nového trvalého pobytu mu hlasovanie neumožní** a túto skutočnosť poznamená v zozname voličov.

Ak sa zistí, že volič je zapísaný aj v zozname voličov volebného okrsku podľa miesta pôvodného trvalého pobytu, **avšak v tomto volebnom okrsku ešte nehlasoval, hlasovanie sa mu umožní vo volebnom okrsku podľa miesta nového trvalého pobytu.** Okrsková volebná komisia volebného okrsku pôvodného trvalého pobytu v zozname voličov u takého voliča v časti „Poznámka“ uvedie slová: **„Volič hlasuje v obci trvalého pobytu ... (názov obce)“** a na účely zisťovania výsledkov hlasovania vo volebnom okrsku takéhoto voliča nezapočíta do počtu voličov zapísaných v zozname voličov.

Ochrana osobných údajov iných voličov pri podpisovaní sa voliča v zozname voličov

Ochrana osobných údajov iných voličov nachádzajúcich sa na rovnakej strane zoznamu voličov **pri podpisovaní sa voliča v zozname voličov zabezpečí** okrsková volebná komisia napr. ich **prekrytím čistým listom papiera tak, aby voličovi boli pri podpise prístupné len jeho osobné údaje.** Zároveň však okrsková volebná komisia sprístupní voličovi záhlavie „zoznamu voličov“, aby bolo zrejmé, na aký dokument sa podpisuje.

Ochrana osobných údajov iných voličov tým, že okrsková volebná komisia umožní voličovi podpísať prevzatie hlasovacích lístkov a obálky v zozname voličov „dolu hlavou“ **je nepostačujúca.**

Odmietnutie podpísania prevzatia hlasovacieho lístka a obálky voličom v zozname voličov

Odmietnutie podpísania prevzatia hlasovacieho lístka a obálky voličom v zozname voličov nie je dôvodom na to, aby okrsková volebná komisia hlasovanie voličovi odoprela; predseda okrskovej volebnej komisie túto skutočnosť **len poznamená v zozname voličov v časti „Poznámka“** a volič následne vstúpi do osobitného priestoru určeného na úpravu hlasovacích lístkov (t. j. za zástenu), kde upraví hlasovací lístok zákonom ustanoveným spôsobom.

Hlasovanie voliča pozbaveného spôsobilosti na právne úkony

Každý volič hlasuje osobne, zastúpenie inou osobou nie je prípustné, a to ani v prípade osôb (voličov) pozbavených spôsobilosti na právne úkony. Takýto volič však musí byť schopný porozumieť významu a účelu referenda a mať vlastný, osobný záujem označiť niektorú z odpovedí na otázku, ktorá je predmetom referenda.

Za voliča pozbaveného spôsobilosti na právne úkony nemôže hlasovať jeho opatrovník, osobný asistent alebo iná osoba. Takáto osoba môže spolu s voličom vstúpiť do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov (za zástenu), kde voličovi podľa jeho pokynov pomôže pri úprave hlasovacieho lístka, jeho vložení do obálky a pri vložení obálky do volebnej schránky. **O potrebe pomoci a o osobe, ktorá mu má pomoc poskytnúť, musí takýto volič okrskovú volebnú komisiu informovať pred hlasovaním, tzn. takýto volič musí byť na základe svojich rozumových a vôľových schopností spôsobilý vyjadriť vôľu hlasovať za asistencie ním určenej osoby, ktorú mu však nemožno žiadnym spôsobom vnučovať.** Člen okrskovej volebnej komisie obidve osoby pred vstupom do osobitného priestoru na úpravu hlasovacích lístkov **poučí** o spôsobe hlasovania a o skutkovej podstate trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda a trestného činu volebnej korupcie.

Hlasovanie voliča mimo volebnej miestnosti do bežnej prenosnej volebnej schránky

Hlasovať mimo volebnej miestnosti do *bežnej* prenosnej volebnej schránky môže volič, ktorý sa v deň konania referenda zdržiava v **územnom obvode volebného okrsku podľa miesta svojho trvalého pobytu a požiadal zo závažných, najmä zdravotných dôvodov** obec svojho trvalého pobytu a v deň konania referenda príslušnú okrskovú volebnú komisiu (osobne, telefonicky, elektronickou poštou alebo prostredníctvom inej osoby) o **hlasovanie mimo volebnej miestnosti a bol zapísaný do zoznamu voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti.**

Upozorňujeme, že prostredníctvom bežnej prenosnej volebnej schránky nehlasujú voliči, ktorým bola nariadená izolácia alebo karanténa v súvislosti s ochorením COVID-19! Takíto voliči, vrátane osôb žijúcich s nimi v spoločnej domácnosti, hlasujú do špeciálnej prenosnej volebnej schránky za asistencie vyslaných členov špeciálnej okrskovej volebnej komisie (zabezpečujúcej hlasovanie takýchto voličov v rámci územia celého okresu), ak o to požiadali zapisovateľ a špeciálnej okrskovej volebnej komisie najneskôr do piatka 20. 01. 2023 do 12.00 h.

Nakoľko okrsková volebná komisia vykonáva svoju činnosť, tzn. zabezpečuje hlasovanie voličov do *bežnej* prenosnej volebnej schránky, len v rámci územia (t. j. ulíc), pre ktorý bola utvorená, **nemôže zabezpečiť hlasovanie mimo volebnej miestnosti voliča, ktorý sa v deň konania referenda nachádza na území iného volebného okrsku** (napr. je hospitalizovaný v nemocničnom zariadení či sa zdržiava u príbuzných v inej časti mesta a pod.). **Volič, ktorý sa v deň konania referenda nebude nachádzať vo volebnom okrsku podľa miesta svojho trvalého pobytu, môže hlasovať do bežnej prenosnej volebnej schránky** (napr. v nemocničnom zariadení, domove seniorov a pod.) **len s použitím hlasovacieho preukazu, ak si ho vyžiadal od obce svojho trvalého pobytu a bol mu obcou aj včas doručený.** Volič, ktorý sa v deň konania referenda zdržiava mimo volebného okrsku svojho trvalého pobytu a **nebol mu vydaný hlasovací preukaz, má faktickú prekážku práva voliť.**

Hlasovanie do *bežnej* prenosnej volebnej schránky zabezpečia dvaja vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie, ktorí

- sa dostavia k voličovi s materiálmi na hlasovanie v referende (t. j. s prenosnou volebnou schránkou, s hlasovacím lístkom, prázdnu obálkou na hlasovanie a so zoznamom voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti),
- zabezpečia, aby volič podpísal prevzatie hlasovacieho lístka a obálky v zozname voličov; nemožnosť alebo odmietnutie voliča podpísať prevzatie hlasovacieho lístka a obálky člen okrskovej volebnej komisie poznamená v zozname voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti,
- vykonajú pri podpise voliča opatrenia na ochranu osobných údajov ostatných voličov zapísaných v zozname voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti ich prekrytím čistým listom papiera tak, aby voličovi boli prístupné len jeho osobné údaje,
- zabezpečia, aby bola zachovaná tajnosť hlasovania voliča,
- umožnia hlasovať do prenosnej volebnej schránky len tomu voličovi, ktorý je zapísaný v zozname voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti a ku ktorému sa na základe jeho žiadosti o hlasovanie mimo volebnej miestnosti dostavili,
- ak ide o voliča, ktorý hlasuje prostredníctvom hlasovacieho preukazu, tento mu odoberú a pripoja ho k zoznamu voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti.

Voliča, ktorý na mieste dodatočne požiadá členov okrskovej volebnej komisie vyslaných s prenosnou volebnou schránkou o hlasovanie mimo volebnej miestnosti (musí byť zapísaný v zozname voličov tohto volebného okrsku, resp. musí ísť o voliča, ktorý disponuje hlasovacím preukazom), vyslaní členovia komisie zapíšu do zoznamu voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Okrsková volebná komisia zabezpečí hlasovanie takéhoto voliča **opätovným** vyslaním dvoch svojich členov s prenosnou volebnou schránkou, hlasovacími lístkami, obálkou a zoznamom voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti k takémuto voličovi.

Volič umiestnený v domove sociálnych služieb alebo v obdobnom zariadení, alebo v domácej starostlivosti, ktorý hlasuje do *bežnej* prenosnej volebnej schránky, **musí byť na základe svojich rozumových a vôľových schopností spôsobilý požiadať** (osobne, telefonicky prostredníctvom inej osoby a pod.) o hlasovanie mimo volebnej miestnosti do prenosnej volebnej schránky.

Volič umiestnený v domove sociálnych služieb alebo v obdobnom zariadení a zdravotne postihnutý volič, nachádzajúci sa v domácej starostlivosti, **hlasuje osobne, zastúpenie inou osobou je neprípustné**. Voličovi, ktorý pred hlasovaním oznámi členom okrskovej volebnej komisie vyslaným s *bežnou* prenosnou volebnou schránkou, že nemôže sám upraviť hlasovací lístok, môže na jeho žiadosť a podľa jeho pokynov a zákona pomôcť pri úprave hlasovacieho lístka iná osoba, ktorú označí (nie však vyslaný člen komisie). Označená osoba môže voličovi pomôcť aj pri vložení hlasovacieho lístka do obálky a vložení obálky do prenosnej volebnej schránky.

Vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie sú **povinní**

- obidve osoby poučiť o spôsobe hlasovania a o skutkovej podstate trestného činu marenia prípravy a priebehu volieb a referenda a trestného činu volebnej korupcie,
- dohliadať na zákonnosť hlasovania takýchto voličov a
- zabrániť ich ovplyvňovaniu pri hlasovaní.

Po návrate členov okrskovej volebnej komisie vyslaných s *bežnou* prenosnou volebnou schránkou do volebnej miestnosti, okrsková volebná komisia **ihneď zakrúžkuje poradové číslo voliča v zozname voličov** a pripojí k nemu zoznam voličov, ktorí požiadali o hlasovanie mimo volebnej miestnosti. Ak volič hlasoval do prenosnej volebnej schránky na základe hlasovacieho preukazu (teda nie je vedený v zozname voličov príslušného volebného okrsku), okrsková volebná komisia ho do zoznamu voličov dopíše a pripojí k nemu odobratý hlasovací preukaz.

Bežná prenosná volebná schránka

Bežná prenosná volebná schránka je určená na hlasovanie tých voličov, ktorí sa zo závažných, najmä zdravotných dôvodov (tzn. starší či zdravotne indisponovaní voliči) nemôžu dostaviť do volebnej miestnosti a požiadali o takýto spôsob hlasovania (napr. v domácnosti) obec alebo v deň konania referenda príslušnú okrskovú volebnú komisiu.

V **odôvodnených prípadoch** však môže okrsková volebná komisia bez predchádzajúcej žiadosti umožniť hlasovanie do prenosnej volebnej schránky voličovi príslušného volebného okrsku (resp. voličovi s vydaným hlasovacím preukazom),

- ktorý sa dostavil do budovy alebo pred vstup do budovy, v ktorej sa nachádza volebná miestnosť,
- a ktorého zdravotný stav mu nedovolí dostaviť sa do volebnej miestnosti nachádzajúcej sa na poschodí tejto budovy alebo nachádzajúcej sa v budove, ktorá nemá bezbariérový prístup.

Pre hlasovanie takéhoto voliča platia rovnaké podmienky, ako pre hlasovanie do *bežnej* prenosnej volebnej schránky, napr. v domácnosti.

Okrsková volebná komisia **nie je oprávnená v deň konania referenda prenosnú volebnú schránku umiestniť natrvalo mimo volebnej miestnosti** (pre pohodlnejšie hlasovanie starších, resp. zdravotne postihnutých voličov), napr. **na prízemie** (vestibul) budovy, v ktorej sa na poschodí nachádza volebná miestnosť.

Prítomnosť vo volebnej miestnosti

Vo volebnej miestnosti majú právo byť prítomní, okrem členov okrskovej volebnej komisie, jej zapisovateľa, členov a zapisovateľov volebných komisií vyšších stupňov, členov ich odborných sumarizačných útvarov a voličov, pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami.

Obec je povinná vo volebnej miestnosti vyčleniť pre pozorovateľov vyslaných medzinárodnými organizáciami, ktorí prejavili záujem o sledovanie priebehu hlasovania a sčítavania hlasov, osobitný priestor (§ 27 ods. 2 prvá a druhá veta volebného zákona).

Pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami nebudú viditeľne označení a svoj zámer pozorovať priebeh hlasovania alebo sčítavania hlasov deklarujú len ústne predsedovi okrskovej volebnej komisie; môžu sledovať priebeh hlasovania vo volebnej miestnosti a sčítavania hlasov, nemôžu však zasahovať do priebehu hlasovania ani do sčítania hlasov; **prítomnosť týchto osôb pri hlasovaní mimo volebnej miestnosti v domácnosti voliča, ktoré zo zákona zabezpečujú dvaja vyslaní členovia okrskovej volebnej komisie, nie je z dôvodu ochrany súkromia a obydlia voliča nárokovateľná**. Pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami sa však môžu zúčastniť pozorovania priebehu hlasovania voličov v zariadeniach sociálnych služieb, domovoch

dôchodcov a obdobných zariadeniach, pričom pri pozorovaní priebehu hlasovania v takýchto zariadeniach musia byť dodržané povinnosti podľa osobitných predpisov a pokyny vedúceho príslušného zariadenia.

Pozorovateľov vyslaných medzinárodnými organizáciami **nemožno z volebnej miestnosti vylúčiť z dôvodu nedostatočnej kapacity volebnej miestnosti**. Tieto osoby **možno** z volebnej miestnosti **vylúčiť, len ak by bol ohrozený priebeh hlasovania a sčítavania hlasov**.

Na prítomnosť iných osôb vo volebnej miestnosti (napr. voliči, členovia televíznych štábov), ktoré prejavili záujem o pozorovanie priebehu hlasovania v referende a sčítavania hlasov **tiež postačuje, ak svoj záujem oznámia ústne** predsedovi okrskovej volebnej komisie. Predseda okrskovej volebnej komisie je povinný týmto osobám prítomnosť vo volebnej miestnosti s prihliadnutím na jej kapacitné možnosti umožniť. **Tieto osoby je možné vylúčiť z volebnej miestnosti len v prípade, ak by bol ohrozený priebeh hlasovania, sčítavania hlasov alebo z dôvodu nedostatočnej kapacity volebnej miestnosti.**

Pozorovatelia vyslaní medzinárodnými organizáciami a iné osoby prítomné vo volebnej miestnosti:

- **sú povinné dodržiavať pokyny** predsedu okrskovej volebnej komisie na zachovanie poriadku vo volebnej miestnosti a dôstojného priebehu hlasovania a sčítavania hlasov,
- **nemôžu zasahovať do priebehu hlasovania, nahliadať do zoznamu voličov** a robiť si z neho výpisy, odpisy, fotografické záznamy alebo videozáznamy,
- **môžu si robiť poznámky o priebehu hlasovania, ale nesmú vyhotovovať zvukový, obrazový alebo zvukovo-obrazový záznam, prípadne uskutočňovať online prenos z priebehu hlasovania v referende** (uznesenie štátnej komisie č. 39/4/9 z 10. novembra 2018),
- **môžu si z priebehu sčítavania odovzdaných hlasov vyhotovovať fotografický záznam alebo audio, video či audio-video záznam za podmienky, že budú zachované zásady ochrany osobných údajov a zároveň to žiadnym spôsobom nenaruší priebeh sčítavania odovzdaných hlasov**; o zámere snímať prácu členov okrskovej volebnej komisie súvisiacu so zisťovaním výsledkov hlasovania je potrebné vopred informovať okrskovú volebnú komisiu, ktorá takúto osobu poučí, že pri zhotovovaní záznamu **nesmú byť snímané osobné údaje voličov zo zoznamu voličov** a nesmú byť snímané ani iné osoby prítomné pri zisťovaní výsledkov hlasovania (napr. iní voliči, kandidáti a pod.), pokiaľ s tým tieto osoby samy nevyjadria súhlas,
- **nemôžu po opustení volebnej miestnosti v priebehu sčítavania hlasov vstúpiť späť**, pretože by to mohlo narušiť priebeh sčítavania hlasov; **nový pozorovateľ nemôže** po uzatvorení volebnej miestnosti **vstúpiť** do volebnej miestnosti z dôvodu, že by to mohlo narušiť priebeh sčítavania hlasov (z uznesenia štátnej komisie č. 38/5/34 z 8. novembra 2018),
- **môžu si robiť poznámky o priebehu sčítavania hlasov, ale nesmú tieto informácie šíriť** pred podpísaním zápisnice o výsledku hlasovania okrskovou volebnou komisiou,
- **nemôžu si robiť fotografické záznamy a videozáznamy zápisnice okrskovej volebnej komisie o priebehu a výsledku hlasovania vo volebnom okrsku** (nakoľko zápisnica je následne predmetom spracovania volebnou komisiou vyššieho stupňa a v prípade zistenia nedostatkov môžu byť v nej vykonané opravy),
- **môžu si robiť poznámky pri vyhlasovaní výsledkov hlasovania vo volebnom okrsku** predsedom okrskovej volebnej komisie (napr. o počte zapísaných voličov, počte voličov, ktorí odovzdali obálku, počte platných hlasov a pod.).

Podpísanú zápisnicu okrskovej volebnej komisie je možné sprístupniť napr. zverejnením jej fotokópie na úradnej tabuli obce alebo na webovom sídle obce (po prekrytí podpisov členov okrskovej volebnej komisie); do ostatných dokumentov z referenda môže nahliadať len súd a orgán činný v trestnom konaní.

Informovanie o priebehu hlasovania v referende

Predseda okrskovej volebnej komisie, v jeho neprítomnosti jej podpredseda, je oprávnený poskytovať informácie o priebehu hlasovania v referende v danom volebnom okrsku na účely televízneho, rozhlasového a tlačového spravodajstva. V prípade vzniku okolností zakladajúcich podozrenie zo spáchania priestupku alebo trestného činu je oprávnený o týchto skutočnostiach informovať orgán Policajného zboru.

Zisťovanie výsledkov hlasovania

Okrsková volebná komisia pristúpi k zisťovaniu výsledkov hlasovania v referende bezprostredne po vyhlásení hlasovania za skončené. Práce spojené so sčítavaním hlasov sa vykonávajú vo volebnej miestnosti a musí sa v nich pokračovať bez prerušenia až do úplného skončenia. Spôsob a systém prác súvisiacich so zisťovaním výsledkov hlasovania vo volebnom okrsku si určí okrsková volebná komisia v deň konania referenda.

Písacie potreby majú používať len tí členovia okrskovej volebnej komisie, ktorých okrsková volebná komisia poverila zaznamenávaním výsledkov hlasovania (pre vzájomnú kontrolu odporúčame, aby zaznamenávaním výsledkov hlasovania boli poverení dvaja členovia komisie). Pri sčítavaní hlasov má okrsková volebná komisia postupovať tak, aby jednotlivé úkony mohli pozorovať aj osoby prítomné pri sčítavaní hlasov, za dodržiavania podmienok ochrany osobných údajov voličov.

Zdôrazňujeme, že podľa volebného zákona a Metodického pokynu na prípravu a zabezpečenie referenda a spracovanie výsledkov hlasovania v referende okrsková volebná komisia vyhotovuje a zasiela zápisnicu o výsledku hlasovania okresnej volebnej komisii elektronicky prostredníctvom informačného systému Štatistického úradu Slovenskej republiky (ďalej len „systém IVIS“). Okrsková volebná komisia je oprávnená vyhotoviť zápisnicu o výsledku hlasovania v listinnej podobe (použitím tlačiva zápisnice, ktoré je súčasťou povinného vybavenia každej volebnej miestnosti) **výlučne v prípade výpadku internetového pripojenia vo volebnej miestnosti** (nedostupnosť služieb Internetu) v deň konania referenda. V prípade výpadku elektrickej energie v deň konania referenda možno vyhotoviť zápisnicu v listinnej podobe len v tom prípade, ak ju nie je možné elektronicky odoslať prostredníctvom systému IVIS použitím iného technického zariadenia (napr. notebooku, ktorý je pripojený do siete Internet prostredníctvom mobilného internetu).

Po overení zápisnice okrskovej volebnej komisie príslušnou okresnou volebnou komisiou a po uznaní zápisnice za správnu, bude okresnou volebnou komisiou daný pokyn na ukončenie činnosti okrskovej volebnej komisie **výlučne elektronicky prostredníctvom systému IVIS**, a to vizuálnym zobrazením oznamu potvrdzujúceho, že zápisnica okrskovej volebnej komisie bola uznaná za správnu, z ktorého dôvodu môže komisia ukončiť svoju činnosť. **Ak do jednej hodiny od okamihu odoslania zápisnice prostredníctvom systému IVIS** nebude okrskovej volebnej

komisii systémom IVIS doručený pokyn na ukončenie činnosti, okrsková volebná komisia telefonicky kontaktuje príslušnú okresnú volebnú komisiu.

Po prijatí pokynu na ukončenie svojej činnosti okrsková volebná komisia usporiada dokumenty z referenda podľa *Pokynu Ministerstva vnútra Slovenskej republiky na úschovu dokumentov z referenda v roku 2023* a **usporiadané dokumenty protokolárne odovzdá zodpovednému zamestnancovi obce.**

V Bratislave 10. januára 2023

Ing. Eva Chmelová
riaditeľka

odboru volieb, referenda a politických strán
Ministerstva vnútra Slovenskej republiky